

Henrik Frisk och Stefan Östersjö: *Better Life*

Med sitt angelägna experimentella narrativ och bildsköna formspråk är *Better Life* en film som genast griper tag. I filmens tematik finns det många kopplingar till vår egen konstnärliga praktik men den första kontakten med filmen väckte samtidigt en rad frågor kring formerna för vårt samarbete med Isaac Julien. Främst av allt: är detta inte ett avslutat verk? Var finns utrymmet för en ny musik att förändra eller komplettera perspektivet på denna så elegant formulerade helhet? Vilken betydelse skulle miljöljuden, den lästa texten och den befintliga musiken ha i vår bearbetning?

I kontrast till föreställningen om ett fixerat verk, definierat av en ensam (vanligen manlig) upphovsman - denna idé som inom den västerländska konstmusiken är kopplad till partiturets auktoritära definition av verkets identitet - kan musik, som socialt definierad företeelse, utgöra en plattform där vi skapar delade, gemensamma kulturella meningar. De olika nivåer på vilka vi skapar, tolkar och delar upplevelser av musikaliska 'verk' utgör grunden för en förståelse av det som Umberto Eco kallar ett 'work-in-movement'. Kanske den viktigaste glidningen som uppstått i denna nya förståelse av det musikaliska verket är förflyttningen av fokus från partituret och det fixerade verket till mötet mellan en mångfald av lyssnare.

Vårt möte med Isaac i London i juni visade sig bli en öppning och en naturlig fortsättning på vårt eget pågående arbete. När han genast deklarerade att han var mindre intresserad av färdiga verk (produkter) än av ett verks utveckling över tid, genom olika versioner, så skapades en gemensam plattform. Tack vare det kunde vi nu börja betrakta de olika elementen i filmen, auditiva såväl som visuella, som delvis oberoende av varandra. En scens musik skulle kunna ersättas med nya ljud samtidigt som miljöljuden skulle kunna bibehållas eller bearbetas; konkreta ljud som abstrakta, musikaliska enheter.

När vi sedan fick ta del av den version av *Better Life* som är gjord för nio skärmar, var och en med sitt eget narrativa och tidsmässiga perspektiv föll den sista pusselbiten på plats. Vi kom från en tidsmässigt linjär och fixerad upplevelse av filmen och lämnade mötet med Isaac med en konceptuellt och formmässigt dynamisk och icke-linjär förståelse av den. De nio parallella bilderna skapade en inbördes rytmik, slående musikalisk till sin natur. Ett av musikens särdrag är att flera oberoende stämmor kan interagera utan att de enskilda stämmornas individuella konturer blir otydliga. På samma sätt kompletterar de nio skärmarnas olika klippning och visuella rytmik varandra och bidrar till en helhet som också den skulle kunna beskrivas som musikalisk.

Med den nyvunna kunskapen om filmen och om Isaacs intentioner började vi tänka på vår insats som en kontrapunkt till filmens tematik snarare än dess komplement. Vår utgångspunkt blir att skapa en dynamik mellan tystnad, konkreta ljud och instrumentala klangkällor där en i grund och botten elektroakustisk och kompositorisk form av lyssnande utgör grundvalen för våra improvisationer. Den huvudsakliga metoden är då elektronisk bearbetning av dessa ljudobjekt med

målet att skapa ljudmiljöer som anknyter till filmens men som samtidigt utvecklas och får sin egen dramatik.

Sedan 2006 har vi arbetat med musiker i Hanoi med utgångspunkt i gruppen *The Six Tones* (www.myspace.com/thesixtones) i ett möte mellan traditionell Vietnamesisk musik och experimentella uttrycksformer från Västeuropa. Vår huvudsakliga utgångspunkt har varit att skapa former för ett möte mellan skilda kulturer på lika villkor. I detta ligger alltså ett ifrågasättande av vad som är "centrum" och vad som är "periferi": är den västerländska konstmusiken normen (centrum) och den traditionella vietnamesiska musiken en exotisk "annan"? Långt efter det att jorden befunnits rotera kring solen fortsatte världen att vara centrerad kring Europa i västerlänningens inre föreställning. Den komplexa assymetri mellan världsdelar som *Better Life* synliggör, får en återklang i vårt arbete med The Six Tones och vår ingång till denna tematik i filmen blir därför att inkorporera vårt flerskiktade arbete med traditionell Vietnamesisk musik. Delar av ljudmaterialet kommer bestå av inspelningar gjorda i Inter Arts Centres studio i Malmö med bla Nguyen Thanh Thuy som spelar den vietnamesiska cittran *dan tranh*. Det finns djupa historiska skäl till släktskapet mellan traditionella instrument i Kina och Vietnam och både denna cittra och den Vietnamesiska luta som Stefan Östersjö spelar har direkta motsvarigheter i klassisk kinesisk musik.

Vi har under en följd av år sökt konstnärliga tillvägagångssätt där form- och uttrycksmedel inom musik och andra medier kan mötas, bortom den ackompanjerande funktion som till exempel filmmusiken traditionellt har haft. Ett exempel på detta är iscensättandet av olika möten mellan Henrik Frisks *Repetition Repeats All Other Repetitions* och Viking Eggelings klassiska abstrakta film *Symphonie Diagonale* (1925). Om interaktionen i *Repetition Repeats All Other Repetitions* - för övrigt ett verk vars själva grundidé är att multipla versioner uppstår i och med varje nytt framförande - är ett samspel mellan musikern och elektroniken, var versionen med *Symphonie Diagonale* en gestaltning av hur Eggelings film kan fungera som interaktionspart: gitarrstycket har struktureras efter filmens abstrakta formelement. I arbetet med *Better Life* kommer bildmaterialet likaledes fungera som en interaktionspart i våra improvisationer. Målet är inte att improvisera *till* filmen utan att improvisera *filmen* så att den blir vårt instrument.